

Farkas Attila Márton: Céljainkon túl, avagy a kudarc, mint szellemi út
Könyvbemutató A Tan Kapuján

A beszélgetés felvétele 2021. augusztus 17-én készült

A videó linkje: https://youtu.be/yPr_tdkVDz4

A szövegátírat kísérleti jelleggel, gépi alkalmazással készült.

Cser Zoltán: Kedves barátaink, érdeklődők! Szeretném először is bemutatni Farkas Attila Márton testét és Farkas Attila Márton tudatát. Úgyhogy ez egy nagyon különleges riport lesz, mert a test fog értekezni a tudattal, majd meglátjuk, mi sül ki belőle. FAM-ról csak annyit érdemes tudni az én részemről, hogy nagyon régóta ismerjük egymást, a világtörténelem kezdete óta, főiskolán, és én amikor diák voltam, akkor talán még nem voltál tanár.

Farkas Attila Márton: Nem voltam tanár, de itt voltam, úgyhogy emlékszem rád.

CsZ: És aztán később pedig kollégákká váltunk, és hát hadd mutassam be a könyvet. Ugye *A könyv*, tudjuk, hogy vannak olyan könyvek, amiket *A* könyvnek neveznek. Ez is ilyen *A könyv*. És hát *Céljainkon túl* a címe, de ennél azért sokkal többet tartalmaz.

FAM: Hát szerintem annál többet nem tartalmazhat, mint hogy céljainkon túl, tudod? Tehát azért ez egy masszív cím. És meg kell mondjam, hogy ez az életemnek talán a legőszintébb és leghitelesebb műve.

CsZ: Arról szeretnék először kérdezni, hogy hogy született? Ugye három tanulmányból áll ez a mű. A második és a harmadik tanulmány az tíz évvel ezelőtt született, azért ez egy fajsúlyos buddhista...

FAM: Több, mint tíz éve.

CsZ: Több, mint tíz éve. Buddhista terminológiát ismerőknek szól, vagy akik legalábbis ugye nagyon érdeklődők. Viszont az első egy olyan, ami akár a hétköznapi tudatok számára is azért egy irányvonalat szab. Én végigolvasnám, körülbelül minden mondatnál tudtam volna jegyzetelni, tehát hogy nagyon, rendkívül tömény volt, számomra rendkívül tömény, tehát nem egy ilyen könnyed olvasmány, ahogy azt előbb említetted. De hogy mi indított el erre? Tehát ugye az egész első tanulmánynak a témája ez az ironikus ellenhatás, ami egy régóta kutatott probléma, hogy ez neked miért fontos?

FAM: Kezdeném a másik kettő tanulmánnyal, mert arról nem fogunk beszélni valószínűleg. Tehát így van. Tehát azok ilyen masszívabb írások, egyébként azok sem orientalisztikai vagy buddhológiai szacikkek, tehát azok is kontemplatív írások, csak akkoriban még értelmiségi

voltam, és értelmiségi nyelven értekeztem önmagammal. Az egyik egyébként megjelent a Keréknyomokban, ami ugye a főiskolánknak a folyóirata.

CsZ: És ugye bocsánat, hogy akkor értelmiségi voltál, ma mi?

FAM: Hát, nem tudom. Olyan félig-meddig ilyen nyilvános ember lettem, ami nyilván magával hozza a popularitást, vagy magával hozza azt -egyébként a szó jó értelmében - hogy meg kell tanulni az embernek kommunikálni mindenkivel, és nekem van egy ilyen törekvésem, hogy amit leírok, legalább egy bizonyos szintig mindenki megértse. Tudod, mindenki megértse. Na, a másik két, a két későbbi tanulmány, a könyv két rövidebb tanulmánya, a második és a harmadik, ott ez a céloom még nem volt. Ott a céloom az volt, hogy egy bizonyos értelmiségi közeg értse meg. Az első, ami a könyvnek több mint a fele, ez a bizonyos ironikus ellenhatásról szóló, illetve annak az apropóján aztán sok minden másról is szóló, de majd erről fogunk beszélni, tanulmány az meg úgy született, hogy nekem ez egy alap élményem gyerekkorom óta. Tehát ugye mi az ironikus ellenhatás? Ez a bizonyos *ironic process*, az arról szól, hogy minél jobban akarok valamit, annál inkább nem sikerül. Kísérleti pszichológusok vizsgálják. Tehát jól akarod magad érezni egy társaságban - tuttira nem fogod magad jól érezni.

CsZ: Szomorú szeretnél lenni a temetésen.

FAM: Szomorú szeretnél lenni a temetésen, ott van benned a kisördög és röhöghetnéked van egy nagyon szomorú eseményen. Muszáj elaludnod, hogy kipihend magad reggelre, tuttira egész éjszaka forgolódsz és nem pihened ki magad, nem tudsz elaludni, felszínesen alszol. Vagy ennek a fordítottja. Főnt kell lenni, ébren kell lenni? És abban a pillanatban álomba zuhannál. És ez rengeteg mindenben így van. Tehát a sportban, hát nagyon, a szexben, mindenben. Az élet minden területén megfigyelhető ez a dolog, hogy minél görcsösebben akar valamit valaki, annál inkább nem sikerül. És ugye ezt vizsgálják pszichológusok, másrészt pedig talán ez a nívó ennek a könyvnek. Én megpróbáltam összeszedni a szakrális irodalomból, a különböző kultúráknak a spirituális hagyatékaiból azokat a tanításokat, vagy legalább utalásszerűen, ahol ez fölmerül. És akkor buddhizmus, azon belül egyébként főleg a zen, a tibeti mester, Longcsenpát idézek, akkor Keresztes Szent János, tehát ez a katolikus kolostori misztika, Eckhart mester.

CsZ: Igen.

FAM: Egyszerűen, szűfit, tehát mindenhol megjelenik ez, hogy ne akard, ne akard, ne akard, mert nem fog sikerülni.

CsZ: Igen, én azt írtam föl, hogy érzelmi szempontból hogy a görcs, és tudati szempontból pedig ugye a cél, ami cél akarása távolít el minket a céltól, tehát, hogy egy paradox helyzet önmagában ez a tudatos akarás, és azt is néztem, hogy volt egy olyan definíciód is, hogy az akarás az akadályokat gördít, és hogy a tudatosság, az pedig lassít.

FAM: Így van.

CsZ: Ez is nagyon érdekes volt, hogy ez akár olyan profán helyzetekben is meg tudja lenni, hogy a másik sor mindig gyorsabb.

FAM: Így van, a Murphy törvényei is bekerülnek, hát hogyne, persze. És a másik sáv mindig gyorsabb. Így szól az egyik Murphy törvény. Viszont, hogyha sávot váltasz, az előző sáv fog felgyorsulni. Na, most az a poén, hogy ez biztos, hogy magyarázható bizonyos pszichológiai, ilyen bio, fizikai, pszichikai dolgokkal, ha mondjuk egy sportolót vizsgálnak. Tehát hogyha mittom nagyon akarok valamit, akkor lehet, hogy beindul az agyamba, meg a szenzomotoros hálózatokba, mit tudom én olyan folyamat, ami engem lelassít. Viszont van ennek egy mágikus, direkt így nevezem, anélkül, hogy misztifikálnám, tehát egy mágikus tapasztalati síkja is, és ez szintén nagyon sokszor megfigyelhető, hogy a külvilág is úgy reagál, mint mondjuk a tested vagy a tudatod, mintha a külvilág az a te tudatodnak egy ilyen projektált része lenne. Nagyon-nagyon oda kell érjek valahova. Tutti késni fog a vonat, addig nem készt, de pont aznap késik, eléd állnak a sorba, tehát ez a... Átmész a másik sávba, akkor az lelassul. Tehát hogy, minthogyha erre a görcsös akarásra a külvilág is reagálna.

CsZ: Igen, nagyon érdekes, hogy azt néztem, hogy egy általános, tehát egy univerzális dologból indul ki a könyv és nagyon érdekes a felépítése. Nekem egyébként a Négy Nemes Igazságra hajazik az egész. Tehát azt lehet látni, hogy elindul egy helyzetleírásból, és aztán a helyzetleírásból elkezdí kutatni az okokat, hogy mi van ennek a hátterében. És így bomlik, bomlik, bomlik ki az egész, mire a végén már egészen metafizikai magasságokban vagyunk, hiszen már a valóság előkerül, valóság definíciók vannak benne. Azokat is kiírtam, mert döbbenetes volt számomra, hogy hány réteg, hány rétegben jelenik meg a valóságdefiníció, és akár hogyha a valósághoz egy sorba is lehetne őket rakni, hogy például a gyakoriság elve hogy kerül elő, a külső elve, a periféria és a lényeg elve, és a többi. És aztán a végén megkérdőjeleződik az, ami az egészet tapasztalja, a tudatosság. Tehát, hogy tulajdonképpen egy ilyen nágardzsunai vonulat van, amivel először logikus mederbe tereljük az egész történetet, és a végén van egy nagy pukkanás.

FAM: Dekonstruáljuk.

CsZ: Igen, ahol felszólítod az olvasót, hogy felejtse el az egészet, mert ha nem felejt el, akkor az ironikus ellenhatás.

FAM: Így van, így van. Az ironikus ellenhatás ironikus ellenhatása. Tehát az ironikus ellenhatást nem tudod akarattal kikerülni, hiszen akkor megint akarsz és beindul az ironikus ellenhatás.

CsZ: Ami nekem egyébként borzasztó kisebbségemet erősítő dolog volt, az az, hogy hihetetlen spektrumról idézel. Tehát ha csak ugye a keleti dolgokat nézzük, akkor vannak a zen kóanok, a Páli Kánonból elég sok szutta, ahonnan idézeteket találunk. Ugye a Longcsenpának ugye a dzsogcsen tanításaiból, akkor Szarahapáda, Lao-ce-nek is előkerülnek a Tao-te-king-ből a megfelelő részek, upanisádok, Gyémánt szútra, Vaszubandhu, jógácsára művek. És akkor még sorolhatnánk csak azt a hihetetlen tárházat.

FAM: Mert még csak a keleti dolgokat soroltad.

CsZ: És ez csak a keleti, mert a nyugatiaknál, ott ugye Hamvastól kezdve Freud, Jung, Murphy, Lakoff és Johnson, tehát ugye a nagy, Eckhart mester, Keresztes Szent János, tehát a keresztény misztikusokon keresztül megyünk, Sartre, Wegner, Wittgenstein, Örkény egyperces is szerepel benne, tehát teljesen univerzális. Tehát olyan, minthogyha a ma a bolygón elérhető tudás az így szemelvényekben ott lenne. És még amellet, hogy elbátortalanítsd az olvasót, mindegyik fejezetrésznél, ugye kilenc fejezethől áll a tanulmány, ott van egy elképesztő sorozat, ami a feladatsor. És arról szeretnék kérdezni, hogy ez hogy jelent meg, mert nekem ez azt sugallja, hogy ez egy tankönyv is egyben. Merthogy olyan feladatokat adsz, hogy én elkezdtem összeadni azt, hogy mennyi időbe telne azt a 6 oldalas esszét megírni, az internetről kibogarászni ott éppen, hogy mi. Akkor utána, hogy akkor nézzen utána Longcsenpánál. Nézzen utána, hogy a zen kóanoknál ez hogy van, nézzen utána. Tehát a mai pszichológiának is a kutatásaira felhívod az olvasó figyelmét, hogy tessék dolgozni vele. Hát, szerintem ez több év lenne, hogyha valaki a feladatokat meg szeretné oldani. Úgyhogy az lenne a kérdésem, hogy ez honnan jött? És van a feladatoknak egy ilyen nehézségi sorrendje, és a harmadik kérdés még, hogy érkeznek-e be hozzád a megoldások?

FAM: Nézd, a harmadik kérdésre könnyen válaszolok, mert naponta érkeznek be a létezésből a megoldások hozzám. Maradjunk az előző kettőnél.

CsZ: De hogy esszék nem jönnek?

FAM: Nézd, nem, nyilván nem, hiszen nincs föladva. Tehát én ezt nem, hogy is mondjam, nem használom rendes tankönyvként. Tehát ez is kicsit ironikus. Tehát az, hogy ebből ilyen tankönyv formát fabrikáltam, ez egy intellektuális poén. Az ötletet Takács László barátunk, te jól ismered, szintén kollegánk, ő adta, hogy legyen ebből egy tankönyv. És mondom, ne, ne ne viccelj már, ez nekem ez egy esszé, ez egy esszé. Az esszé műfaj, az esszé műfaj. De hogy írjunk hozzá kérdéseket és ilyen megszabott ABCDE nehézségi kérdéseket, amely más tankönyvekben is szerepel. Legyen egy ilyen egyetemi tankönyv vagy főiskolai tankönyv formája. És akkor először berzenkedtem, aztán elkezdtem kérdéseket írni és rájöttem, hogy annyira vicces, annyira bizarr, annyira érdekes ez, hogy ezek a kérdéssorok, ezek tulajdonképpen mű a műben. Olyan volt, minthogyha egy új művet írnék, és hangosan röhögtem, hogy írom ezeket a kérdéseket. Ugye, teljesen köznapi feladatokról, hogy nézzen utána, mit tudom én Aszangának vagy Vaszubandunak az interneten vagy a könyvtárban, tehát ilyen nagyon profán feladatokról megy odáig, hogy gyűjtse össze a szinkronicitás élményeit, meg a tudatos álom élményeit, meg ilyen dolgot, és ilyen mágikus tankönyv kellett, vagy kezdett így kialakulni. És ez nekem nagyon-nagyon szórakoztató volt. A másik pedig, amit kérdeztél, mi is volt az? Mert most visszafele mentünk.

CsZ: Igen, igen, volt az, hogy érkeztek-e pályaművek?

FAM: Ja bocsánat, bocsánat. Ömm, tehát hogy miért idézek ennyit? Nos, kicsit azért pironkodnom kell. Tehát én ezen a főiskolán tartok egy olyan szemináriumot, hogy szakdolgozat előkészítő szeminárium, amit ráadásul én találtam ki. Tehát ezt a kurzust én találtam ki, azért, hogy jó szakdolgozatokat írjanak.

CsZ: Tudatosan akarattal?

FAM: Ez ez nagyon jó kérdés. Tudatos akarattal, és természetesen érzem is sokszor az ironikus ellenhatást, de ebbe ne menjünk bele. És mindig arra tanítom a hallgatókat, hogy ne szedjenek túl sokat. Ne idézzenek túl sok területről, egyetlen területre szűkítsék le, mert az a jó szakdolgozat. Az, ami nagyon sok helyről hoz, az fölszínes. Erre írok egy tanulmányt, amivel gyakorlatilag szembeköpöm magam és amit tanítok, tehát érted, tehát ez nem erénye, hogy én nagyon sok helyről idézek. Ez egy ilyen, hogy mondjam, lehet egy fölszínes dolog. Egyetlen egy dolog ment, hogy maga a téma szűk, ez pedig az ironikus ellenhatás, és arra hozom a szépirodalmi, filozófiai, misztikából meg különböző spirituális hagyományokból a példákat. Tehát azért, hogy mondjam? Tehát nem arról van szó, hogy én itt a világ legműveltebb embere lennék, aki hú, hát itt a nem is tudom, ki vagyok, és hallatlan műveltségemet csillogtatom, szó nincs erről, szó nincs erről. Egyébként nem tudományos dolgozatról van szó, hanem egy esszéről, ezt hangsúlyoznám. Példákat és illusztrációkat hozok az ironikus ellenhatásra, meg az abból a különböző konklúziókra.

CsZ: Egyedül az esszéneusoktól nem idézel, pedig az illett volna, hogy az esszéhez, de ez mondjuk legyen nagyon-nagyon hülye poén. Én végignéztem a fejezeteket és azt láttam, hogy egy eléggé határozott irányt mutatnak. Tehát az első az az, hogy...

FAM: Szerkesztve van.

CsZ: Szerkesztve van.

FAM: Így van, így van, így van. Ez egy utazás. Ez egy utazás.

CsZ: És az első ugye a sokk élmény. Tehát az ember, ha elkezd olvasni, akkor megdöbben. És megdöbben azon, hogy az ironikus ellenhatás tényleg univerzális törvény, és hogy mindenhol ott van, mindenhol ott van, és elkezdünk ugye reflektálni, hogy a saját életünkben is. És aztán elkezdett boncolgatni, hogy vajon a régi kultúrák milyen megoldásokat hoztak erre, és ott van, ami nagyon tetszett, hogy a trükközés, a trükközés, amikor az ellentétét próbálom akarni, de hogy sem az, sem pedig ugye a lemondás, tehát egy szerzetesi út, amikor az ember lemond a vágyairól és azért teljesülnek a dolgok, nem kielégítő. Hiszen az egyik esetben nekem bele kell élnem, hogy az ellentétébe magam, a másik esetben pedig már maga a vágy megszűnik, mire az teljesül, tehát nem fogom élvezni a dolgot.

FAM: Duplán vesztes, vagy így is megfogalmazható?

CsZ: Nagyon sokáig vártam, hogy lesz-e reményszál. Tehát, hogy lesz-e olyan, hogy hogy csináljuk jól? Mi, mi, hogyan lehet ebből jól kijönni? Vagy ez egy olyan törvény, hogy ez kész, ebben a létezésben ez van, váltsunk univerzumot, mert ez itt működik. És arra lennék kíváncsi, hogy hogy csináljuk jól? Persze vannak instrukciók, de azért eléggé, eléggé kicsi az esély.

FAM: Hát igen, tehát a klasszikus az, hogy elengedve akarni, ugye. Ez neked, mint buddhistának, mint gyakorlónak ez egy ismerős dolog. Ezt rengeteg mester, megvilágosodott, szent, akárki. Elengedve akarni. Tudod, elengedve. Nem arról van szó, hogy teljesen föladd a törekvéseidet, hiszen akkor nincs semmi. Ha görcsösen ráfeszülsz, akkor meg ironikus ellenhatás, az ironikus ellenhatás törvényszerűsége lép működésbe.

CsZ: Igen.

FAM: Tehát a középút itt is...

CsZ: A középút, igen.

FAM: ...tehát ez az akarom is, de tulajdonképpen minden pillanatban ott van bennem, hogy elengedem. És nekem a tigrisen lovagló szerzetes az valahol ennek a szimbóluma, mert hogyha emlékszel az ikonográfiából a képre, ugye hogy fogja a tigrisnek a kantárát? Hát így két ujjal, tudod? Nem engedi el, nem engedi el, összeszedettség van benne, de nem is így fogja. Hát akkor a tigris széttépné, mert ugye a tigris a tudat meg a világ meg sokminden, az erő, és akkor az, beindulna az ironikus ellenhatás.

CsZ: És hát nagyon szép volt számomra az, hogy ez olyan, mint egy ilyen mai felfedezés, ami persze univerzális, meg régen is ugye ott volt, hiszen bemutattad az idézetekben, ami alapján tulajdonképpen az egész buddhizmust egyfajta ilyen újraértelmezett módon lehet interpretálni, de már úgy, hogy megértjük. Mert így fölvezetve a középutat, meg így fölvezetve, hogy miért nincs én, meg így fölvezetve azt a dilemmát, ami engem egyébként tényleg sokkolt, hogy a Wegner – remélem, jól ejtem - kutatásai szerint a szándék és a tett, azok szinkronicitásban vannak, de úgy tűnik, hogy nem sok közülük van egymáshoz. Tehát ez még nekem is olyan volt, hogy padlóra vágott.

FAM: Ez meredek, ez meredek, ugye ez az elmekutató vagy pszichológus, kutató pszichológus, ez azt állítja, hogy nincs tudatos akarat, az az elmének egy trükkje, hanem egy belső, tehát amikor te azt éled meg, hogy mondjuk tudatos akarattal megfogod a poharat és iszol belőle, akkor egy belső folyamat és egy külső folyamat találkoznak. Hiszen egyébként az a mozdulat, hogy iszol a pohárból, az nagyon gyakran tudattalan.

CsZ: Igen.

FAM: Tehát amit csinálunk, meg a gondolkodásunk nagy része is tudattalan. Tehát a kognitív tudományok szerint 96-98 százalékban a gondolkodásunk tudattalan, tehát áramlik a rengeteg információ és a tudatosság csak kicsipentget belőle. És amikor, és a tudatos akarat illúziója akkor keletkezik, amikor ez a két folyamat találkozik. És akkor ez így elindított bennem egy olyan kérdést, hogy ha a külvilág, rögtön átlendültem ebbe a mágikus gondolkodásba, hogyha a külvilág is így viselkedik, ahogy a testem meg a tudatom, akkor talán, amit Jung szinkronicitásnak nevezett, meg ezek a furcsa tapasztalások, saját tapasztalást is leírok benne.

Nekem egyébként rengeteg volt. Egy-kettőt írtam, illusztráció gyanánt. Gondolunk valamire és teljesen váratlan, tehát statisztikailag minimális az esélye, hogy találkozzak azzal a jelenséggel, vagy valami úgy megtörténik, akkor tulajdonképpen nem történik más, mint két folyamat találkozik, ami azt az illúziót kelti, mintha én idéztem volna elő. És így működik Wegner szerint a tudatos akarat is. Hogy ez valóban így van-e, vagy nem, abban, hogy is mondjam, tehát én nem állítom, hogy neki igaza van, hiszen nem vagyok elmekutató, de érdemes ezen a magyarázaton is elgondolkodni.

CsZ: És aztán a...

FAM: Bocsáss meg! Valamit az előbb még kifejeztünk, tehát ugye elengedve akarni. A trükközés, amit te mondtál, tehát hogy az ellentétét elképzelni, az már a kétségbeesett. Az az, amikor ülnek a vizsga előtt a hallgatók és azt mondják, hogy úgyis egyest kapok, úgyse sikerül, tehát megalkotják, megalkotják azt a modellt belül, hogy az kívül ne történjen meg. Egyébként gondolj bele, sértene az ismétlődésnek a tilalmát, mert hogyha te belül megalkotsz egy eseményt, és ha az teljesen úgy történne, akkor egy permanens dezsavüben élnél, vagy valami furcsa...

CsZ: Lehet, hogy a bolygónk megmentése érdekében ezért van ennyi katasztrófafilm. Mert hogy...

FAM: Mert, hogy előrevetítjük, hogy ne történjen meg. Lehet, így van, egy tudattalan negatív mágia, igen, igen, jajaja.

CsZ: És azt is bennem egy kicsit így megborzolt vagy megberzenkedett a tudatom, hogy mi van akkor, hogyha a függő keletkezés sem egy ok-okozat, hanem szinkronicitás? Tehát mi van akkor, hogyha ezek szintek, amik összeállnak, és ennek az összképe miatt hisszük azt, hogy szenvedünk, valójában egyáltalán nem szenvedünk, mert csak ez egy téves szinkronicitás? Meg mi van, hogyha a szkandhák is csak szinkronicitás? Tehát, hogy onnantól kezdve azért ez kinyitja a nagy zsákot, hogy az ilyen ok-okozati levezetések, hogy én azért tudom megmozdítani a karomat, mert akarom, és kiderül, hogy nem. A karom megmozdul és utána akarom. És ez egyébként nagyon érdekes, hogy én arra kezdtem rájönni, hogy az első nemes igazságban a tudat úgy működik, hogy a testen lóg. Tehát ez a mostani gondolkodó tudatunk, ez valójában a test függvénye, és nem fordítva, és hogy az álomban meg megfordul a dolog, ott meg a tudat függvénye a hordozó, a test. Tehát, hogy egy teljesen ellentétes működés van a kettő között.

FAM: Egyébként most figyelj, írd meg! Tehát most fölvezeltél egy Cser Zoli esszét. Teljesen oké.

CsZ: Jó, és akkor azokat a lényeket fogom idézni, akiket felsorakoztattál. Na és azt néztem egyébként a könyvben, hogy ugye nem könnyű olvasni. Tehát nekem nem volt könnyű olvasni, viszont kezdtem rájönni arra, hogy tulajdonképpen az egész játék az a belső-külsőnek a viszonyáról szól sokáig. De aztán egyszer csak eljutunk egy olyan pontra, ahol már

megjelenik a test is, tehát megjelenik az, hogy nem az van, hogy a külső sáv az gyorsabb, miért az a sáv gyorsabb, hanem már az, hogy van a tudat, a tudatosság vagy a tudatos akarat, és van a cselekvés. És akkor még ott van a történet, és utána ráadásul még megosztod a tudatot, mert azt is mondod, hogy amikor nem tudok aludni, akkor úgy tűnik, hogy magában a tudatban van egy ellenség. Tehát hogy nem csak a test, meg nem csak az eseményekben, hanem ott bent is van egy, hogy nem tudok valamit elérni, meg ugye, ami a vissza önmagára fordított, hogy...

FAM: Mindig hasad a tudat ketté na, most a szónak nem a tudathasadás értelmében. Egyébként az egyik legfontosabb, nevezzük filozófiainak, a szónak most nem az akadémista szűkebb értelmében, hanem a gondolkodás vagy az elmélkedésnek a tágabb értelmében, vagy bölcséletinek, tehát az egyik fő konklúzió, hogy a dualizmus, amit annyira szeretnénk mindig meghaladni, az egy elementáris, ősi tapasztalása az embernek. Tehát gondoldj bele, hogy amíg a testem én vagyok, és mondjuk egy monizmusból indulok ki. Tök mindegy, hogy materialista vagy idealista monizmus, tök mindegy most ebből a szempontból. A tapasztalás akkor is az, hogy van egy alany és van egy tárgy. Tehát mondjuk a testem nem akar, mit tudom én, jól fut, mondjuk futóverseny van, és akkor ha a tudatosságom beleszól, akkor az lassítja a testem mozgását. Tehát magyarul már ott van a kettősség. A tudatosság az egy kontroller, egy ellenőrző funkcióval bíró tudatrész. Ontológiát én nem állítottam föl, mert nem szeretem az ontológiát. Eleve bizonyíthatatlan és cáfolhatatlan.

CsZ: Hol van a tudat?

FAM: Akkor most honnan tudjam, hogy ez most az agy vagy a mit tudom én, érted, tehát hogy a tudatosság az most a testnek az emergens tulajdonsága, vagy tényleg van egy lélek, ami beleszállt, az úrból lejött, és akkor a kutacs nyíláson belejött a testembe, és ott lakik a tobozmirigyben, ahogy Descartes állította, vagy hozhatunk 600 ezer ilyen hagyományt. A jelenség, tehát hogy mondjam, az első szám egyes személynek a tapasztalásairól szól ez az egész, tehát nincs bennem metafizikai magyarázat vagy ontológia, hogy most mi a valósága ennek, hogy miért van, de a tapasztalás az az, hogy van bennem egy tudatosságnak nevezett valami vagy valaki, aki, aki, aminek a funkciója a kontroll. És ennek a kontrollnak van egy mellékterméke, az pedig az, hogy túlkontrollálja a dolgokat, és ezért, ha akarok, az a kontroll már akadályává válik. Ha kikapcsolom a kontrollt, akkor mennek a dolgok a maguk útján, szabadon, ugye. Erről is, ez a mennek a maguk útján, itt van a flow-elmélet, de nem kell flow-elmélet, elég a buddhizmus, nekünk elég a buddhizmus, tehát az, ezekről a dolgokról a buddhizmus nagyon sokat tud.

CsZ: Igen.

FAM: Nagyon sokat tud, érted? És hogyha a tudatosság megjelenik, az egyszerűen lelassítja a dolgokat, lelassítja. És, viszont a tudatosság nem tévesztendő össze a bizonyos tiszta tudattal, amivel. Tehát ez egy külön téma, az más, az más, az más.

CsZ: Igen, úgyhogy én nagyon szeretném ajánlani mindenkinek a könyvet, és csak annyi még mézesmadzagként, ami hátha a tudatos akaratot bekapcsolja, hogy elolvassa a kedves olvasó,

hogyan ez a folyamat, tehát ez az ironikus ellenhatás, ez egy alkalmas olyan téma, ami végig tud vezetni minket egy olyan folyamaton, hogy megértjük azt, hogy miért nincs én. Megértjük azt, hogy miért illúzió a világ, tehát megértünk olyan buddhista témákat, amit azért nem egyszerű. És hihetetlen volt számomra, hogy még megértjük azt is, hogy mi az, hogy tudatosság fénye, hiszen ugye arról is van egy külön fejezet, amikor erről beszélünk. Úgyhogy ajánlom mindenkinek sok szeretettel. Kilenc fejezet, rájáratok végig magatokat rajta, próbáljátok megoldani a feladatokat, és ugye az utolsó két tanulmány az pedig ugye az egyik az időről szól, a tudat és az idő kapcsolatáról, hogyan válik az idő térré, zsugorított idő és a többi, a harmadik meg a tudat és a tér kapcsolatáról, ez az álaja-vidnyána, hogy hogy, hogyan tartalmazza a tudatunk a mindent. Úgyhogy nagyon szépen köszönöm a beszélgetést.

FAM: Nagyon szépen köszönöm én is.

CsZ: És olvassunk együtt.

FAM: És nem pojacaskodásból van rajtam a szemüveg, hanem megmútták a szememet, úgyhogy.

CsZ: A harmadikat?

FAM: A harmadikat, jajajajaja. Azt folyamatosan műtik, azt folyamatosan műtik.

CsZ: Köszönjük szépen, sziasztok!

FAM: Helló!